

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

LUBUSKIE

6359

1. Obiekt

WODOCIĄGOWA WIEŻA CIŚNIENIA - Kolejowa

2. Czas powstania
1927

3. Miejscowość 66- 300
Z BĄSZYNEK

4. Adres Dworzec PKP
ul. Dworcowa

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo zielonogórskie

gmina Zbąszynek pow. Świebodzin

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Neu Beutachen /do 1945/

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo zielonogórskie

powiat Międzyrzecz

8. Właściciel i jego adres

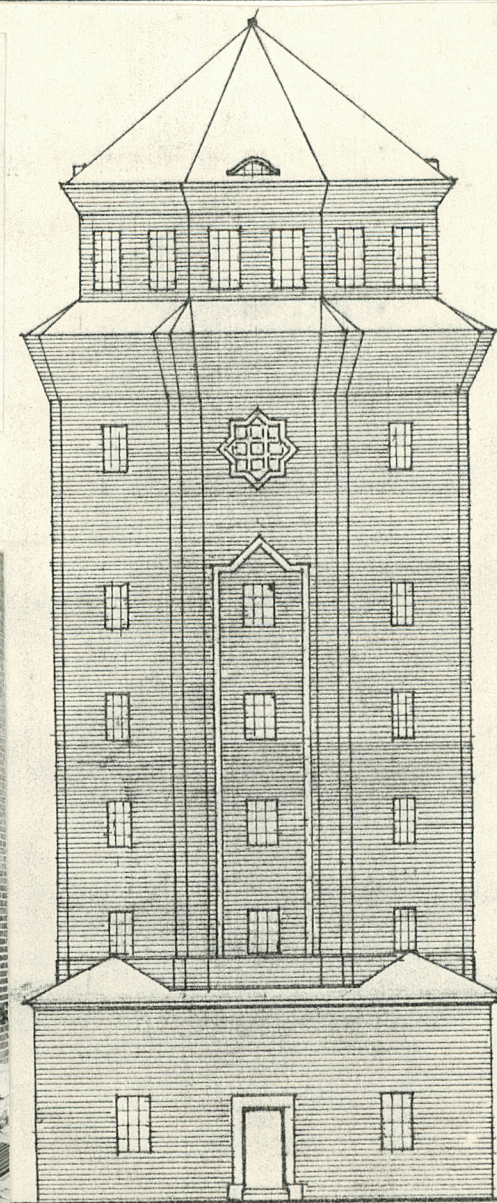
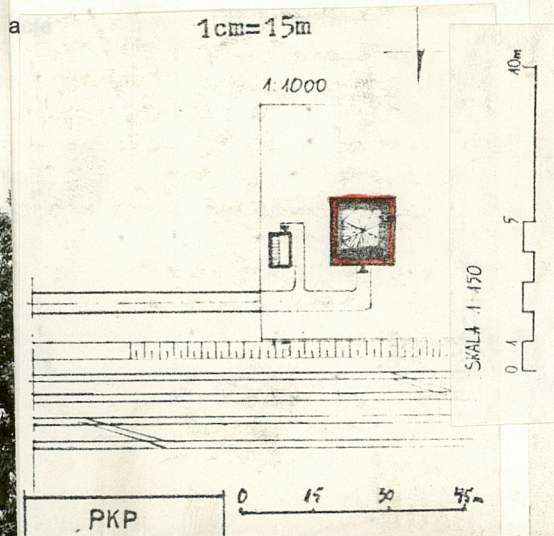
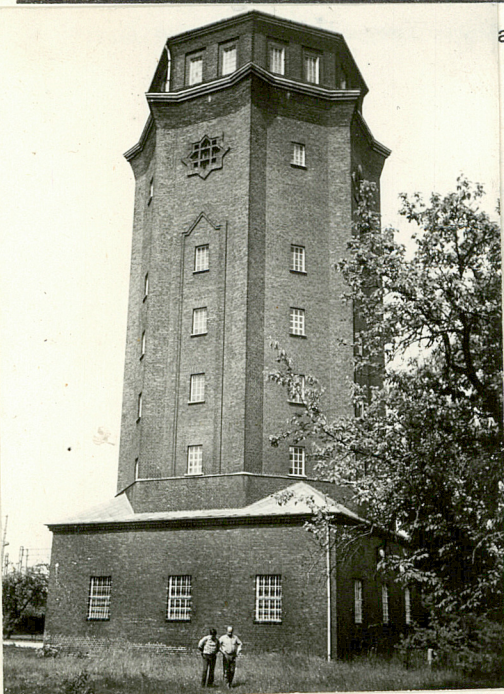
PKP Oddział Budynków
Zielona Góra, Traugutta 10
tel. 710-41 wewn. 344

9. Użytkownik i jego adres

PKP Oddział Trakcji
Lokomotywnia - Stacja Kolejowa
PKP Zbąszynek

10. Rejestr zabytków

Nr L-663/A data 26.09.2014

Kolejową wieżę wodną usytuowano w obrębie stacji kolejowej. Konstrukcja wieży to układ słupów żelbetowych usytuowanych w narożnikach 8-kąta foremego /wys. słupów 16,75 m/. U góry słupy zwieńczono wieńcem żelbetowym o przekroju 0,70 x 1,00 m. Przeciwległe słupy połączono promieniście ryglami żelbetowymi o wys. 1,0 m. Na ryglach wykonano monolitycznie połączoną z ryglami płytę żelbetową grubości 12 cm. Stanowi ona pomost roboczy pod dolnym zbiornikiem wody. Na wieńcu żelbetowym łączącym głowice słupów spoczywają: dolny zbiornik wody i żelbetowe słupki sięgające na wysokość górnej krawędzi zbiornika dolnego a zwieńczone wieńcem żelbetowym. Na żelbetowych słupkach /wieńcu/ spoczywa zbiornik górny oraz zewnętrzne ściany osłonowe z cegły grubości 38 cm. Powierzchnia zabudowy wieży wynosi 214,3 m³. W części parterowej niepodpiwniczonej wieży, o wys. 7,40 m. umieszczono 4 pomieszczenia /dla pracowników obsługi, warsztat, pomieszczenie odzłaziaczy oraz hall z klatką schodową /grubość ścian działowych 12,25 i 38 cm/. Ściany osłonowe wieży wykonano z cegły pełnej o grubości 38 cm. Są one samonośne, przylegają do żelbetowych słupów konstrukcyjnych i są posadowione na fundamencie w gruncie. W części parterowej wieżę oparto na planie kwadratu o boku 14,64 m opisanego na konstrukcji żelbetowej. Pozostałe kondygnacje posiadają przekrój ośmiokąta o boku 5,20 m. Wys. 8-kątnej części wieży=25,42m. Zbiornik dolny wykonano w postaci 2 żelbetowych cylindrów - współśrodkowych, z wypukłymi dennicami. Grubość powłok cylindrów zewnętrzna i wewnętrzna 12 cm. Zbiornik wewnętrzny posiada w środku drabinę wjazdową do wejścia ponad krawędź zbiornika. Wys. cylindra zewnętrznego 6,24 m., wewnętrznego 5,10 m /górne krawędzie cylindrów znajdują się na jednym poziomie/. Cylinder zewnętrzny otoczony jest przejściem o szerokości 0,70 cm /pomost dla obsługi/. Zbiornik górny wykonano podobnie jak dolny. Grubość powłok cylindrycznych 10 cm. Wewnątrz cylindra wewnętrznego drabinka wjazdowa dla wyjścia ponad krawędź zbiornika górnego. Wysokość cylindra zewnętrznego 3,60 m, wewnętrznego 2,70 m /górne krawędzie cylindrów na jednym poziomie/. Konstrukcja dachowa na kształt stożka o podstawie 8-kąta. Spoczywa na zewnętrznym murze ceglany zbiornika ~~wadnaxx~~ górnego. Konstrukcja drewniana w postaci układu krokwiowego o wys. 5,40 m. Krokwie o przekroju 10 x 16 cm podparte są w środku rozpiętości promieniście rozmieszczonymi /w poziomie/ rozporami o przekroju 17 x 20 cm i podpartymi w środku zastrzałami. pokrycie dachu płytkami z blachy ocynkowanej /w karo/ na deskowaniu ułożonym na łątach. Okna stalowe ze szczeblinkami o wys. 80 x 180 cm. Wymiary pojedynczej szybki 26 x 30 cm. Wewnątrz wieży, do wys. 17,75 m tj. do pierwszego stropu żelbetowego, prowadzą schody drewniane usytuowane przy ścianach zewnętrznych /na obwodzie po linii śrubowej/. Wyżej drabinki wjazdowe wykonane z teowników i szczeblinek z pręta metalowego. Wieża zaopatrzona w instalację wodną, elektryczną oświetleniową i sygnalizacyjną, odgromową.

Wieżę zrealizowano w 1927 r. wg. projektu pochodzącego z 1926 r. Służyła potrzebom węzła kolejowego o bardzo dużym natężeniu ruchu, zwłaszcza w relacjach wsch.-zach. Zaprojektowano ją zakładając, że będzie równocześnie zaopatrywała w wodę pitną miasto. Zlokalizowano ją na terenie wodonośnym w pobliżu 8 studzien kopanych. Umieszczono w nich pompy głębinowe o napędzie elektrycznym tłoczące wodę bezpośrednio do 2 zbiorników wieżowych. Wody nie uzdatniono. W 1976 r. zainstalowano w parterze stację uzdatniania wody /odzłaziacze/ ale nigdy jej nie uruchomiono. 8-boczny trzon, pryzmatycznie akcentowane naroża, prosty gzyms z ostrymi zakończeniami, trójkątne zakończenia wnęk okiennych, nadświetla w postaci 8-ramiennej gwiazdy - to typowe elementy ekspresjonizmu niemieckiego - odpowiednika form art-deco. Wieża jest znakomitą reprezentantką tego stylu. Utrzymała oryginalną formę elewacji. Detal elewacji, portalu, otworów okiennych, autentyzm stolarski, zwieńczenie oktogonálną rotundą - to klasyczne elementy stylu, który przydaje wieży w Zbąszynku form unikatowych w skali Nadodrza.

<p>14. Kubatura</p> <p>wieża - 5124,6 m³ poj. zbiornika dln. 500 m³ poj. zbiornika gór. 250 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 220 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>hydrostat kłejowy i miejski</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>hydrostat kolejowy i miejski</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W latach 1988/89 wykonano remont bieżący wieży wodnej. Zakres prac obejmował prace malarskie /wnętrze/ oraz remont pokrycia dachowego. Pierwotnie kryte było dachówką ceramiczną. Wymieniono ją na blachę stalową, ocynkowaną, układaną w karo. W zakres prac nie wchodziły prace związane z uszczelnieniem zbiorników. W trakcie tych prac ujawniono pewne usterki i w związku z tym zlecono opracowanie ekspertyzy technicznej stanu wieży i zbiorników, na podstawie której zamierza się rozszerzyć w 1990/91 r. zakres prac remontowych /patrz rubr. 21 poz. 1/.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Trzon wieży dobry, od strony pld.zach. niewielkie pionowe zarysowanie ściany, ubytki zaprawy cem.wap. w spoinach cegły. Zbiornik górny użytkowany. Niewielkie uszkodzenia otuliny betonowej /korozja/ i nieszczelność zbiornika. Zbiornik dolny nieużytkowany od 1987 r. z uwagi na pęknięcie kolanka na rurociągu doprowadzającym wodę. Stąd, z braku wody, nie można określić stopnia jego szczelności. Także tutaj występują braki otuliny betonowej. Dach w stanie dobrym. Niewielkie przecieki występują przy przejściu przez dach instalacji elektrycznej oświetleniowej i sygnalizacyjnej. Ściany wewnętrzne malowane farbą klejową i wapienną - stan dobry.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont otuliny betonowej zbiorników wody: dolnego i górnego, - naprawa kolanka rurociągu doprowadzającego wodę do zbiornika dolnego, ewentualna naprawa płaszcza zbiornika i uszczelnienie zbiornika, - naprawa pękniętej ściany południowo zachodniej /rysa/ metodą iniekcji /zaprawą betonową/. 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- S.Misztel, Badanie stanu technicznego wieży wodnej przy dworcu PKP w Zbąszynku, Zielona Góra 1990, mnps., w archiwum Oddziału Budynków PKP w Zielonej Górze, ul. Traugutta 10.

22. Biblioteka

- S. Januszewski, Wodociągowa wieża ciśnień woj. zielonogórskiego, w: Sprawozdania BSiDZ S. Januszewski, Wrocław 1992, Nr 5, mnps.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst..... dr Stanisław Januszewski 10.09.1990 r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ..... dr Stanisław Januszewski 10.09.1990 r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. .... dr Stanisław Januszewski 10.09.1990 r./ 28.05.1992 r./
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ..... archiwum autora

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Nr 1 - dokumentacja rysunkowa

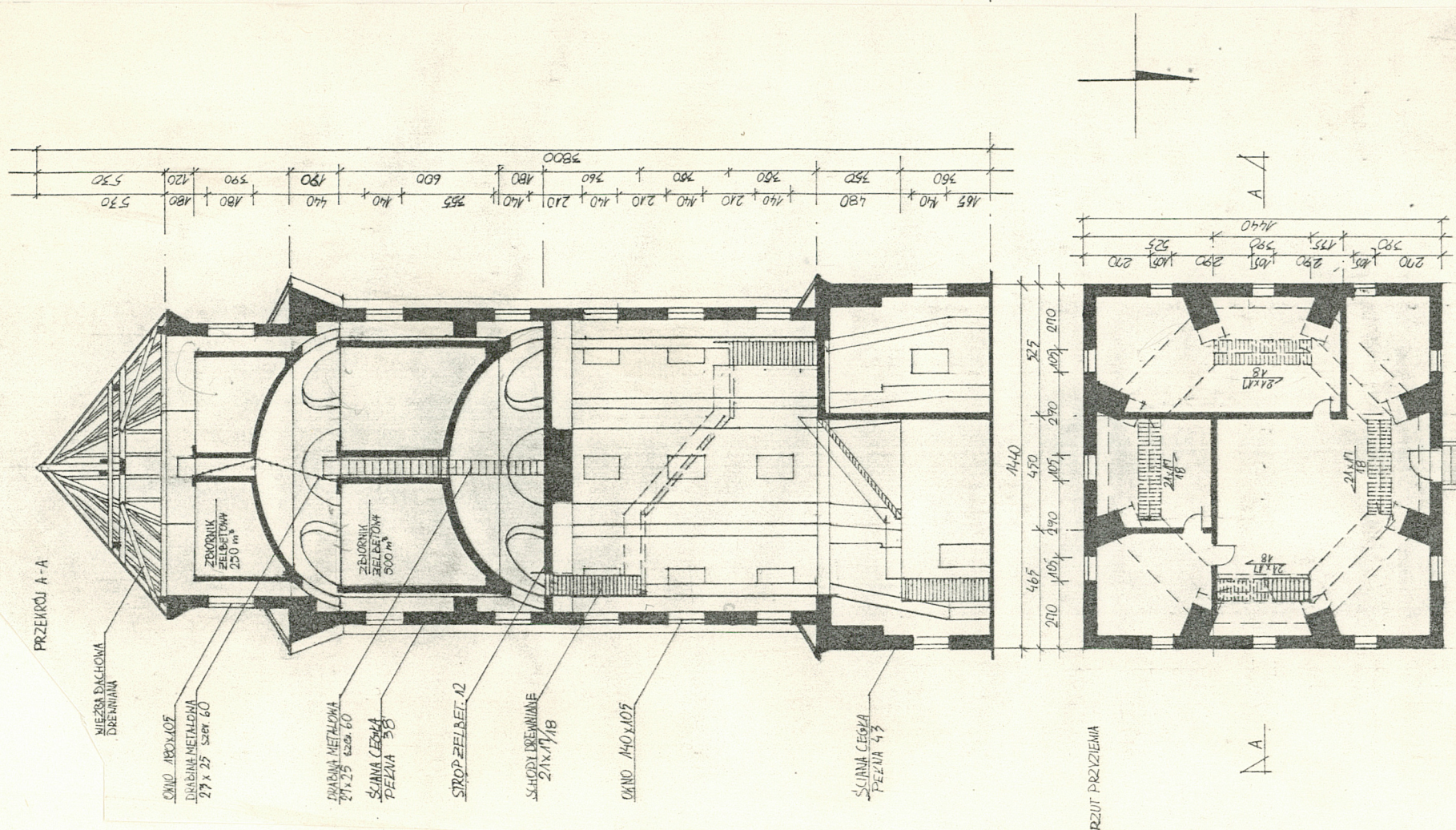
1. Miejscowość

Z B A S Z Y N E K

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**Wodociągowa wieża ciśnieniowa
Kolejowa**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja rysunkowa - przekrój pionowy i rzut parteru Wkładkę założył: **dr Stanisław Januszewski** 10.09.1990
(imię, nazwisko, data)Miejsce przechowywania negatywów: **archiwum autora - kalki**

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.